

การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูน และตำบลชัยชุมพล อำเภอลิบแล จังหวัดอุดรธานี

• The conducted on household accounting of agriculturist in Mae Phun and
Chai Chumphon Sub district, Uttaradit province

ตุลาพร จันทรกวี

ACADEMIC JOURNAL

UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY
<http://research.urj.ac.th>

การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูน และตำบลชัยชุมพล
อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

The conducted on household accounting of agriculturist in Mae Phun
and Chai Chumphon Sub district, Uttaradit province

ตุลาพร จันทร์ทวี*

วรศรา ดวงตาน้อย*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการสำรวจ การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูน และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร เพื่อศึกษาทัศนคติของเกษตรกรและเพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูน และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากเกษตรกรตำบลแม่พูน และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 95 ครัวเรือน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อวัดความต้องการใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูน และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เกษตรกรส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี จำนวน 74 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.9 ใช้เวลาช่วงกลางคืนในการจัดทำบัญชี จำนวน 53 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 55.8 และใช้บ้านเป็นสถานที่ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 93 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 97.9 เกษตรกรไม่มีความต่อเนื่องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 52 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 54.7 และมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 43 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 45.3 ในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 71 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 74.7 และเป็นผู้จัดทำบัญชีด้วยตนเอง จำนวน 74 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.9

ทัศนคติของเกษตรกรตำบลแม่พูน และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทัศนคติของเกษตรกรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้ของครอบครัว และเป็นแรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

*อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ต้องใช้ระยะเวลานานในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชี เกษตรกร บัญชีครัวเรือน สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทศนคติ ปัญหาและอุปสรรค

Abstract

The research was conducted on household accounting of agriculturist in Mae Phun and Chai Chumphon Sub district, Lablae, Uttaradit province. The objectives were to investigate the household accounting conditions, study the attitudes of agriculturist, and identify the problems and barriers of agriculturist in Mae Phun and Chai Chumphon Sub district, Lablae, Uttaradit province. This research was survey research. A data was collected from agriculturist in Mae Phun and Chai Chumphon Sub district, Lablae, Uttaradit province for 95 households. A data was analyzed by using descriptive analysis such as frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results were found that household accounting conditions of agriculturist in Mae Phun and Chai Chumphon Sub district, Lablae, Uttaradit province were mostly having experienced on accounting for 74 households, which accounted for 77.9 percent. Using night-time for making household account was 53 households, which accounted for 55.8 percent. Using home for making household account was 93 households, which accounted for 97.9 percent. There was discontinuance making household account only for 52 households, which accounted for 54.7 percent. Moreover, there was continuously making household account only for 43 households, which accounted for 45.4 percent. However, currently, most respondents were not making household account for 71 households, which accounted for 74.7 percent, and the household accounting was done by themselves for 74 households, which accounted for 77.9 percent.

The attitudes of agriculturist in Mae Phun and Chai Chumphon Sub district, Lablae, Uttaradit province towards household accounting was at high level. In additions, the highest level attitude was on that making a household account can plan on increasing family income and was also the driving force behind the demand for substantial livingas sufficiency economy.

The problems and barriers on household accounting of agriculturist in Mae Phun and Chai Chumphon Sub district, Lablae, Uttaradit province were at low level. However, the highest level of problem and barrier was that it takes a long time to make household account.

Key words : Accounting, Agriculturist, Household accounting, Household accounting condition, Opinion, Problems and Threats

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ครอบครัวยุคใหม่โดยทั่วไปยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงินของครอบครัว ทำให้ไม่ทราบว่ามีรายได้อะไรบ้าง และมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างและใช้จ่ายอย่างไร ประหยัด ไม่เก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นเหตุให้การใช้จ่ายเงินเกินตัว ไม่สมดุลกับรายได้ (สุพรรณิ ต่อนับ, 2551) เกษตรกรจึงประสบปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนเป็นจำนวนมาก แนวทางหนึ่งที่ประชาชนชาวไทยควรยึดถือ คือ การพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณและไม่ประมาท ตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่ได้รับนโยบายการจัดทำโครงการครอบครัวเกษตรกรไทย ร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน ตามแผนนโยบายปี 2549 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรบันทึกบัญชีครัวเรือน ซึ่งการบันทึกบัญชีครัวเรือนนั้น มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ให้เกษตรกรสามารถบริหารการเงินของครอบครัวได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด เก็บออมอย่างสม่ำเสมอและมีวินัยในการออม เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในยามจำเป็น ซึ่งนับเป็นหลักเบื้องต้นในการวางแผนการเงินในอนาคต (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร : ออนไลน์, 2556)

จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่การเพาะปลูกเป็นจำนวนมาก และเกษตรกรในอำเภอลับแลเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุดรธานีที่มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 294,444.77 ไร่ (ฐานข้อมูลส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัยภูมิศาสตร์สารสนเทศ จังหวัดอุดรธานี, 2555) มีประชากรเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดอุดรธานี รองจากอำเภอเมือง และอำเภอพิชัย (ทะเบียนราษฎร 31 ธันวาคม, 2555) อำเภอลับแลเป็นอำเภอที่มีพันธกิจเน้นการสร้างคามยั่งยืน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งยังเป็นอำเภอที่มีตัวแทนหรือพ่อค้าคนกลางด้านการเกษตร และมีบริษัทที่รับซื้อสินค้าทางการเกษตรเพื่อแปรรูปจำนวนมาก ซึ่งจากการที่ตัวแทน พ่อค้าคนกลาง หรือนักลงทุน มาลงทุนทางด้านการเกษตรกับเกษตรกร ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่เกษตรกรยังพบกับปัญหานี้สืบเนื่องมาจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถทำให้เกษตรกรสามารถจัดการรายได้ ควบคุมรายจ่าย เกิดผลกำไรมากขึ้นนำไปสู่ความกินดีอยู่ดีของเกษตรกร นอกจากนี้ยังส่งผลให้ระดับภาระหนี้สินของเกษตรกรระดับชุมชน อำเภอ จังหวัดและประเทศลดลงตามไปด้วย ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาจากเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 1 (พึ่งตนเอง) ในปี พ.ศ.2546 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานสาขาลับแล 2 ตำบล จำนวน 3 ชุมชน เนื่องจากทั้ง 3 ชุมชน เป็นชุมชนที่มีศักยภาพ เข้มแข็ง สามัคคี ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือ และมีปราชญ์ชาวบ้าน ที่ช่วยให้ความรู้ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานสาขาลับแล ทั้งยังมีจำนวนลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเกินร้อยละ 50 ของครัวเรือนทั้งหมด (เกียรติศักดิ์ จันเสนา, สัมภาษณ์ : 2556) แม้ว่าการทำบัญชีครัวเรือนจะเป็นผลดีต่อเกษตรกรเป็นอย่างมากแต่การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาหลายประการ เช่น เกษตรกรละเลยในการทำบัญชีครัวเรือนทำบัญชีไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนไม่บันทึกข้อมูลที่เป็นจริง จึงทำให้เกษตรกรไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษถึงสภาพการจัดทำบัญชี ทัศนคติ ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้เกษตรกรทราบรายรับ-รายจ่าย ทราบยอดเงินคงเหลือ และสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินต่อไปได้อย่างรอบคอบ มีการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด

รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะนำไปประยุกต์และใช้ในการบริหารทางการเงินของครอบครัวในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยภูมิพลอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยภูมิพล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูลและตำบลชัยภูมิพลอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทัศนคติ ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกร ตำบลแม่พูล และตำบลชัยภูมิพล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ต่อการทำบัญชีครัวเรือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยภูมิพล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วยจำนวน 3 ชุมชน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 120 ครัวเรือน ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 1 (พึ่งตนเอง) ในปี พ.ศ.2546 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานสาขาลับแล เป็นชุมชนที่มีศักยภาพ แข็งแรง สามัคคี ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือ และมีปราชญ์ชาวบ้านที่ช่วยให้ความรู้ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานสาขาลับแล (เกียรติศักดิ์ จันเสนา, สัมภาษณ์ : 2556)

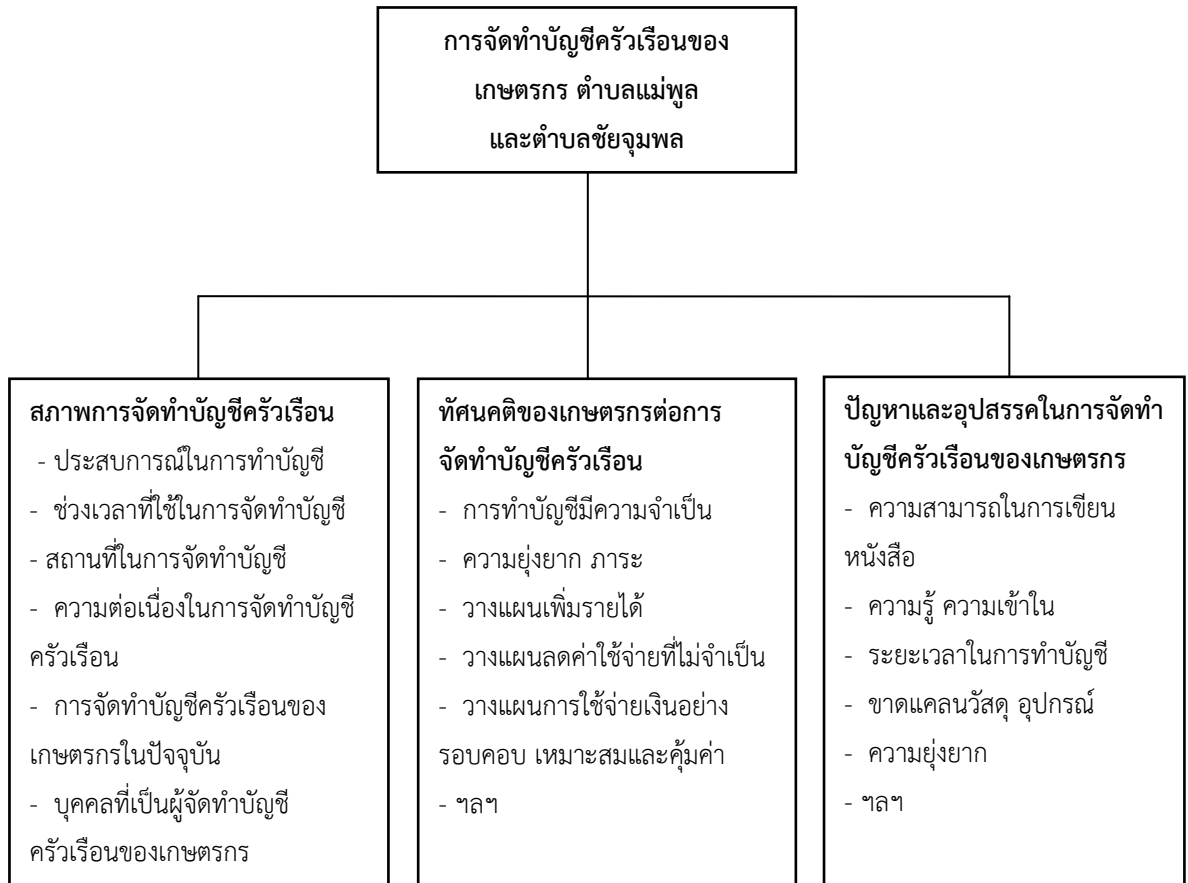
การศึกษานี้ใช้เวลาในการดำเนินการศึกษา ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 – เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 ระยะเวลา 1 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยภูมิพล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์
2. ทราบทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยภูมิพลอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์
3. ทราบปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยภูมิพล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
4. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการสำรวจ (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 3 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนบ้านห้วยใต้ ชุมชนบ้านผามูบ และชุมชนบ้านห้องสูง มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 120 ครัวเรือน ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 1 (พึ่งตนเอง) ในปี พ.ศ. 2546 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงาน สาขาลับแล เป็นชุมชนที่มีศักยภาพ เข้มแข็ง สามัคคี ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือ และมีปราชญ์ชาวบ้าน ที่ช่วยให้ความรู้ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานสาขาลับแล (เกียรติศักดิ์ จันเสนา, สัมภาษณ์ : 2556) ทั้งนี้ข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 95 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามความหมายของนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ตอนที่ 3 ทักษะคติของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะทั่วไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิธีการทางสถิติที่ใช้ ดังนี้ สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) เช่น ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์แบบอุปนัย แล้วบรรยายสรุป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพลอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี จำนวน 74 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.9 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เวลาช่วงกลางคืนในการจัดทำบัญชี จำนวน 53 คนครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 55.8 และเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้บ้านเป็นสถานที่ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 93 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 97.9 เกษตรกรไม่มีความต่อเนื่องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 52 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 54.7 และมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 43 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 45.3 ในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 71 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 74.7 เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้จัดทำบัญชีด้วยตนเอง จำนวน 74 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.9

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ทักษะคติของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการศึกษา พบว่า ทักษะคติของเกษตรกรต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทักษะคติของเกษตรกรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้ของครอบครัว และการทำบัญชีครัวเรือนเป็นแรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ต้องใช้ระยะเวลานานในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์สามารถอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เกษตรกรส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เวลาช่วงกลางคืนในการจัดทำบัญชี เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้บ้านเป็นสถานที่ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรไม่มีความต่อเนื่องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีครัวเรือน และเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้จัดทำบัญชีด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ด้านทัศนคติของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้ของครอบครัว และการทำบัญชีครัวเรือนเป็นแรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุทิทา ชิงห์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนมีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย ในการทำบัญชีครัวเรือน ปัจจัยย่อย คือ แรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา ได้แก่ แรงผลักดันที่ต้องการให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและเหมาะสม ลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยได้ แรงผลักดันที่ต้องการวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น แรงผลักดันที่ต้องการชำระหนี้ให้ได้ตรงตามกำหนดเวลาและภาระหนี้สินของครัวเรือนมีผลในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับสุเมธ ตันติเวชกุล (2550) กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไว้ว่า หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (self-sufficiency) อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตัวเองให้ดีเสียก่อน คือ ให้ตนเองสามารถอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้เจริญอย่างรวดเร็วเพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ คือ ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนสอดคล้องกับงานวิจัย ผดุงกิจ (2550) ได้ทำการศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนด้วยตนเอง และมีความต่อเนื่องในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ทั้งนี้สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถจดบันทึกบัญชีต่อเนื่องได้มีสาเหตุมาจากไม่มีเวลา เนื่องจากต้องใช้เวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้รพีพร คำชุม (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษา เกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ ปัญหาที่พบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด คือ ไม่ได้บันทึกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่มีเวลา และไม่สามารถจดจำรายการรับจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ ทำให้ต้องใช้เวลานาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. เกษตรกรควรจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบว่าแต่ละวันมีรายได้ค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรสามารถวางแผนการเพิ่มรายได้ของครอบครัวได้
2. การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรควรให้ทุกคนในครอบครัวมีส่วนร่วมเพื่อลดระยะเวลาในการจัดทำบัญชี
3. เกษตรกรควรมีความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดแรงผลักดันให้มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรที่ไม่ได้จัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอว่ามีปัจจัยใดบ้าง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวหน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำมาช่วยแก้ไขปัญหาก็ได้
2. ควรศึกษาเทคนิคในการอบรมบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกรของหน่วยงานต่าง ๆ หรือภาครัฐว่าเทคนิคใดช่วยให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร
3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม (Mixed Method)
4. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลแม่พูล และตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เท่านั้น ควรจะมีการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ด้วย
5. การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มอาชีพเกษตรกรเท่านั้น ทำให้ได้ผลการศึกษาที่ยังไม่ครอบคลุมประชากรที่หลากหลายอาชีพ ดังนั้นควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในอาชีพต่างๆ เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กานต์รวี ผดุงกิจ. (2550). “ทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน”. ภาคนิพนธ์. สาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกียรติศักดิ์ จันเสนา. (สัมภาษณ์). ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาลำไย จังหวัดอุดรธานี. 8 เมษายน 2556.
- ฐานข้อมูลส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัยภูมิศาสตร์สารสนเทศ จังหวัดอุดรธานี. (2556). พื้นที่การเกษตร. [ออนไลน์]. http://123.242.186.88/gis/utd_organic/. (20 พฤษภาคม 2556)
- ทะเบียนราษฎร์. (2555). ข้อมูลการปกครองแยกรายอำเภอและจำนวนประชากรจังหวัดอุดรธานี. [ออนไลน์]. <http://uto.moph.go.th/oic/healthstat/people.html> (10 พฤษภาคม 2555)
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2556). [ออนไลน์] <http://www.baac.or.th/>. (18 พฤษภาคม 2556)
- มูทิตา ชิงห์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน. การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รพีพร คำชุ่ม. (2550). ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน: กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองจังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระบัณฑิต มหาวิทยลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุพรรณิ ดอนรับ. (2551). การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2550). สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.